

ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

STRATEGY TO DEVELOP VILLAGES NETWORKED TO SAKON NAKHON RAJABHAT
UNIVERSITY IN ACCORDANCE WITH SUFFICIENCY ECONOMY

4

สุรพิน ขาวขันธุ์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำราญ กำจัดภัย**

อาจารย์ปทุมทิพย์ มานโคกสูง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา 2) สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา 3) ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเป็นชาวบ้านบ้านแป้น หมู่ 5 และหมู่ 10 บ้านจอมแจ้ง หมู่ 7 ตำบลบ้านแป้น อำเภอโพนนาแก้ว และบ้านท่าวัด หมู่ที่ 3 และหมู่ 9 ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เก็บรวบรวมข้อมูลแยกตามขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การจัดเวทีประชุมระดมสมอง การตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล 2 ลักษณะ คือ 1) ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และ 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้พรรณนาเชิงเหตุและวิเคราะห์ผลตามประเด็นที่ศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานที่ผ่านมาการจัดทำแผนยังไม่มีกรอบทบทวน การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง และการพัฒนาบางกิจกรรมต้องเพิ่มวิธีการและองค์ความรู้ในการพัฒนา 2) สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีเป้าหมายส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครกับชาวบ้าน 4 ด้าน 3) การนำยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาหมู่บ้านชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ทุกโครงการ การดำเนินงานทุกโครงการบรรลุเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100 มีระดับผลสำเร็จการดำเนินงาน 5 คะแนน การดำเนินงานยุทธศาสตร์บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine a problem state of managing the project, 2) to create a strategy to develop, 3) to investigate the results of implementing the strategy to develop villages networked to Sakon Nakhon Rajabhat University in accordance with sufficiency economy philosophy. This type of study is research and development using the participatory action research as a methodology. The target groups in this study were those of local people in villages networked to Sakon Nakhon Rajabhat University like those people in Ban Paen, house groups 5 and 10 and in Ban Jom Jaeng, house group 7 in Ban Paen sub-district, Phon Na Kaew district and those people in Ban Tha Wat, house groups 3 and 9 in Lao Paw Daeng sub-district, Mueang district, Sakon Nakhon province. Data collected

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

by the researchers from a meeting for brain storming, document checking, interviewing, observing, and using a questionnaire and assessment form. The collected data were analyzed into two ways: 1) quantitative data analyzed using descriptive statistics like frequency, percentage and 2) qualitative data analyzed using a cause and effect description according to the point needed to study. The findings were as follows:

Making a plan or how to develop villages did not yet have a revision. Village development still lacked continuity. Doing some activities of the village required an additional body of knowledge to develop. The strategy to develop had the target to promote and create the joint learning network between Sakon Nakhon Rajabhat University and residents in accordance with sufficiency economy philosophy, 4 aspects. For the implementation of strategy to develop villages, not lower than 80% of the people who involved in every project had knowledge, understanding and satisfaction of operations management based on the strategy at the high and highest levels. That resulted in the target achievement of every project according to the strategic operation or achievement of 100 % based on the success score level of 5, which is an achievement degree of strategy upon passing the set target criterion.

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 1 – 7 มีการพัฒนาประเทศเป็นลำดับ คือ 1) เน้นการสร้างความรู้เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก 2) รัฐบาลจัดสรรงบประมาณลงไปสู่ท้องถิ่นในรูปแบบของโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้สูงขึ้น และมีความเท่าเทียมกันในทุกๆ ด้าน 3) การพัฒนาชนบทเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอกภาครัฐมากขึ้น เน้นให้ประชาชนพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น 4) การพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท ผลจากการพัฒนาที่ผ่านมาตามแผนยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนได้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงเริ่มวางแผนพัฒนาประเทศที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และให้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขมีคุณภาพที่ดีขึ้น และเน้นวิธีการพัฒนาบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สุภา นันทะมีชัย. 2551 : 1 – 2) แต่การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมาเป็นเสมือนการสะสมปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่มุ่งพัฒนาจากการเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรม ทำให้เกิดการแข่งขันแบบทุนนิยมที่ไม่สมดุลและขาดเสถียรภาพส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์พองพองแตกในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 ก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ เช่น ปัญหาด้านอาชญากรรม ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน เป็นต้น (สมาน พัวโพธิ์. 2551 : 1-2)

หลังจากประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยใช้หลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชน ได้ร่วมกันระดมความคิดเพื่อหาทิศทางพัฒนาประเทศรูปแบบใหม่ที่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และได้เริ่มนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 โดยมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และชัดเจนยิ่งขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งได้บัญญัติปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มุ่งสู่การสร้าง “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (พิมพ์พิมล แก้วมณี. 2550 : 1)

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นหน่วยงานของรัฐที่บทบาทในการพัฒนาทางด้านการศึกษามีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 กำหนดให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชนมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. 2547 : 1 – 3) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ฉบับที่ 10 ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเหมาะสมกับสภาพบริบทของมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยจึง จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2552–2555 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการ และเครือข่าย การเรียนรู้ คู่คุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สำนักงานอธิการบดี กองนโยบายและแผน 2552 : 1)

จากบทบาทและภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สำนักงานอธิการบดี กองนโยบายและแผน. 2548, ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า) จึงมีมติอนุมัติงบประมาณสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยจัดทำโครงการเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายเพื่อเรียนรู้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในท้องถิ่น โดยมอบให้สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงานทั้งในส่วนของแต่ละ คณะ สถาบัน ศูนย์ สำนัก และหมู่บ้านเครือข่าย มีลักษณะการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 2) ลงพื้นที่คัดเลือกหมู่บ้านเครือข่าย 3) สำรวจสภาพทั่วไป จุดอ่อน และจุดแข็ง ตลอดจนปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 4) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 5) ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ และ 6) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงได้ดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่เป้าหมาย คือ บ้านแป้น หมู่ 5 และหมู่ 10 บ้านจอมแจ้ง หมู่ 7 ตำบลบ้านแป้น อำเภอนิคมน้ำอ่าว และบ้านท่าวัด หมู่ 3 และหมู่ 9 ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อพัฒนาให้ต่อเนื่อง โดยให้หน่วยระดับคณะในมหาวิทยาลัยบูรณาการการเรียนรู้ และทำกิจกรรมที่เน้นรูปแบบในเชิงพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันกับชุมชนหมู่บ้านเครือข่าย เพื่อกำหนดรูปแบบกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันวิจัยและพัฒนา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครและพัฒนาชุมชน ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน

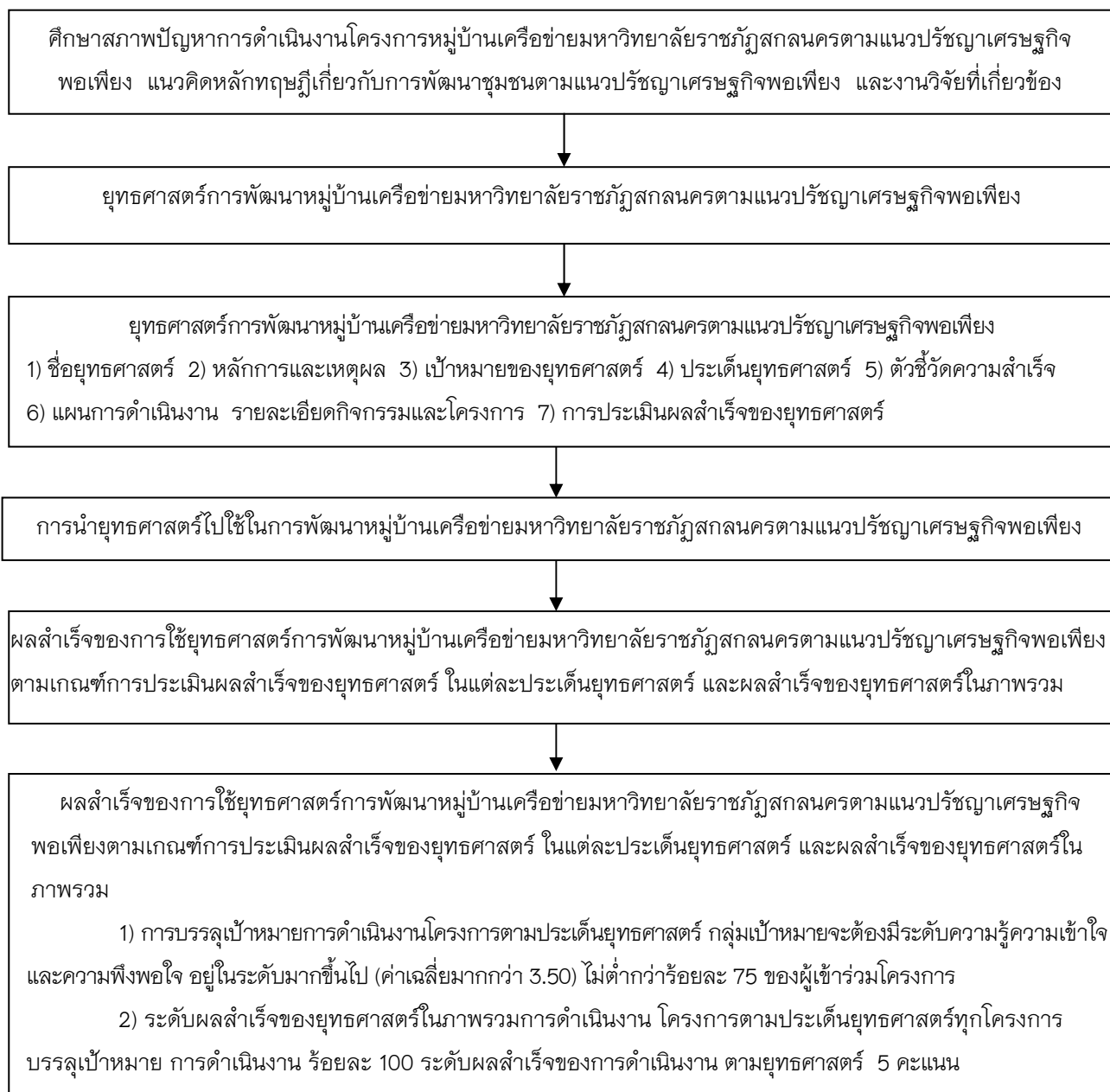
ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดระเบียบวิธีวิจัย 2 วิธีคือการมาประยุกต์ใช้ คือ แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1. ผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 10 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) การตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสังเกตตามประเด็นที่ศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา และสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ชาวบ้านที่สมัครเข้าร่วมโครงการในแต่ละโครงการทั้งหมด จำนวน 219 คน เพื่อศึกษาการนำยุทธศาสตร์ไปใช้และผลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัย 2 วิธี การ คือ แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินการวิจัยช่วงวันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2553 ในพื้นที่การวิจัย คือ บ้านแป้น หมู่ 5 และหมู่ 10 บ้านจอมแจ้ง หมู่ 7 ตำบลบ้านแป้น อำเภอโพนนาแก้ว และบ้านท่าวัด หมู่ 3 และหมู่ 9 ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งแบ่งระยะการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดเวทีประชุมระดมสมอง (Brainstorming) การตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตตามประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ 1) ข้อมูลบริบทชุมชน 2) สภาพการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา 4) แนวทางการปรับปรุงในการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป

3. นำข้อมูลจากการศึกษาในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำข้อสรุปสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการ ที่ผ่านการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 10 คน สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ชื่อยุทธศาสตร์ 2) หลักการและเหตุผล 3) เป้าหมายของยุทธศาสตร์ 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 6) แผนการดำเนินงาน รายละเอียด โครงการ และกิจกรรม 7) การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 นำยุทธศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการในแต่ละโครงการทั้งหมด 219 คน โดยใช้แบบสอบถามประเมินความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจ และการสรุปผลตามประเด็นการประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ โดยใช้วิธีการแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rate Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ข้อ มีค่า IOC (Index of Items Objectives Congruence) เท่ากับ 1.0 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินสรุปผลสำเร็จของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์
2. แบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้วิธีการแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rate Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ข้อ มีค่า IOC (Index of Items Objectives Congruence) เท่ากับ 1.0 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินสรุปผลสำเร็จของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัยแยกตามชั้นการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีประชุมระดมสมอง (Brainstorming) การตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสังเกต จากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำนวน 25 คน
2. การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีประชุมระดมสมอง (Brainstorming) การตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสังเกต จากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำนวน 25 คน
3. การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนตามแผนงาน การสรุปรายงาน การบันทึกภาพกิจกรรม และการสังเกต จากผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ 219 คน
4. ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามประเมินความรู้และความพึงพอใจ จากผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ 219 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
 2. วิเคราะห์ข้อมูลการสร้างยุทธศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
 3. วิเคราะห์ข้อมูลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
- เกณฑ์การประเมินผลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ โดยการปรับเกณฑ์การประเมินจากสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ตามคำรับรองปฏิบัติราชการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ดังนี้
1. เกณฑ์การพิจารณาการบรรลุเป้าหมายของโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การดำเนินงานโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายจะต้องมีระดับความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากขึ้นไป (ค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจมากกว่า 3.50) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของผู้เข้าร่วมโครงการ
 2. เกณฑ์การพิจารณาความสำเร็จของยุทธศาสตร์ คือ ระดับผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ในภาพรวมการดำเนินงาน โครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ทุกโครงการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงาน ร้อยละ 100 ระดับผลสำเร็จของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 คะแนน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนสร้างและนำยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีสภาพปัญหาและอุปสรรคของดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2551 ดังนี้

1.1 การจัดทำแผนหรือวิธีการพัฒนาหมู่บ้านยังไม่มีกรอบทบทวน

1.2 การพัฒนาหมู่บ้านยังขาดความต่อเนื่อง เพื่อให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งและเสริมศักยภาพด้าน เจตคติและความรู้ในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

1.3 การทำกิจกรรมของหมู่บ้านบางอย่างยังต้องเพิ่มเติมองค์ความรู้และจัดการองค์ความรู้ให้มีระบบเท่าทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป ได้แก่ การทำนํ้าหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ การพัฒนาศักยภาพคนจนตามแบบของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น และการพัฒนา กระบวนการพัฒนาชุมชนตามแนวของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากประชุมระดมสมองบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และกลุ่มชาวบ้านร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงได้ยุทธศาสตร์ชื่อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครและหมู่บ้านเครือข่ายตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาการทำนํ้าหมักชีวภาพและ ปุ๋ยอินทรีย์ มีโครงการพัฒนา คือ โครงการถ่ายทอดความรู้นํ้าหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ต้นแบบ

2.2 การพัฒนาศักยภาพคนจนตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการพัฒนา คือ โครงการพัฒนาศักยภาพคนจนตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 การพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น มีโครงการพัฒนา คือ โครงการจัดอบรมมััคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.4 การพัฒนากระบวนการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการพัฒนา คือ โครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. การศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน มีผลสรุปดังนี้

3.1 การพัฒนาการทำนํ้าหมักชีวภาพและ ปุ๋ยอินทรีย์ จัดทำโครงการถ่ายทอดความรู้นํ้าหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ต้นแบบร่วมกับชาวบ้านหมู่บ้านเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน มีความรู้ความเข้าใจหลังจากเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 96 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.2 การพัฒนาศักยภาพคนจนตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพคนจนตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับชาวบ้านหมู่บ้านเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 79 คน มีความรู้ความเข้าใจหลังจากเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 64 คน คิดเป็น ร้อยละ 81 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.3 การพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น จัดทำโครงการอบรมมััคคุเทศก์ท้องถิ่นร่วมกับชาวบ้านหมู่บ้านเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน มีความรู้ความเข้าใจหลังจากเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.4 การพัฒนากระบวนการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำโครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการพัฒนาชุมชนตามแนวของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับชาวบ้านหมู่บ้านเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน มีความรู้ความเข้าใจหลังจากเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับมากขึ้นไป จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปการนำยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ยุทธศาสตร์มีการกำหนดแผนการดำเนินงานและดำเนินงานได้ครบทุกแผนงาน คิดเป็นร้อยละ 100 และ ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 100 มีระดับคะแนนผลสำเร็จของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อยู่ในระดับ 5 คะแนน ผลสำเร็จของยุทธศาสตร์บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ควรมีการพัฒนาการจัดทำโครงการในปีต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความเข้าใจ การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1.2. ควรมีการติดตามผลของการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาและนำข้อมูลในการดำเนินงานไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน

1.3. ควรมีการจัดทำข้อมูลเป็นสารสนเทศเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรทำวิจัยในลักษณะเดียวกันกับพื้นที่ชุมชนอื่น ซึ่งอาจเป็นการวิจัยประเภทถ่ายโอนยุทธศาสตร์หรือปรับใช้ยุทธศาสตร์

2.2. ควรวิจัยศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันการพัฒนาหมู่บ้านเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ (พ.ศ. 2544 – 2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549.

_____. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : เซ็นจูรี, 2550.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1 – 24. 14 มิถุนายน 2547. พิมพ์ลง แก้วมณี. การประเมินตนเองของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง. รายงานการค้นคว้าอิสระ

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต^๑เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

ราชภัฏสกลนคร, มหาวิทยาลัย. เอกสารคำขอตั้งงบประมาณรายจ่าย ค่าบำรุงการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (สถาบันวิจัยและพัฒนา). สกลนคร : กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2548.

_____. แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2552 – 2555 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร : กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552.

สมาน พัวโพธิ์. รูปแบบการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2551.

สุภา นันทะมีชัย. การเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชน ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อุตรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, 2551.